

BILTEN

AKTUELNO U SVETU ENERGETIKE

Evropski parlament izglasao RED II

Studija o uticaju klimatske politike na vrednost kompanija

EU: Investicione firme moraju saopštiti kljientima klimatske rizike u investicijama

Evropska centralna banka: Klimatske promene će pogoditi monetarnu politiku

Nemački Zeleni predlažu EU porez za najveće emitere CO2

Kako ukinuti regulisane cene električne energije a zaštititi “energetsku sirotinju”?

Evropska komisija je obnovila pritisak da postepeno ukine regulisane cene električne energije, tvrdeći da remete funkcionisanje tržišta i usporavaju prelazak na čistu energiju. Međutim, suočena sa otporom članica, izvršna vlast je sada ponudila kompromis zasnovan na zajedničkoj definiciji energetskog siromaštva u EU.

Brisel pokušava da pokrene projekat Evroazijskog interkonektora

Ističe vreme za dogovor o ukidanju mehanizama kapaciteta

Severni tok 2 nezaustaviv – Ukrajina nastoji da preko arbitraže spase transit

Kako će izgledati hrvatska energetska strategija do 2030

SADRŽAJ

Evropski parlament izglasao RED II	02
Kako ukinuti regulisane cene i zaštititi “energetsku sirotinju”?	03
Politički eksplozivna tema	03
Ranjivi potrošači u centru pažnje	04
Definicija energetske sirotinje bez rešenja	04
Popuštanje otpora?	05
Studija o uticaju klimatske politike na vrednost kompanija	06
Nemački Zeleni predlažu EU porez za najveće emitere CO2	06
Renesansa nemačkih TE na ugalj	06
Brisel pokušava da pokrene projekat Evroazijskog interkonektora	07
Ističe vreme za dogovor o ukidanju mehanizama kapaciteta	07
Evropski sud anulirao odobrenje Evropske komisije za britansko tržište kapaciteta	07
Cene kliringa na tržištu električne energije – nedelja 5-11. novembar	08
EU: Investicione firme moraju saopštiti klijentima klimatske rizike u investicijama.....	09
Evropska komisija ocenjuje Direktivu o proceni industrijskih emisija	09
Evropska centralna banka: Klimatske promene će pogoditi monetarnu politiku	09
Severni tok 2 nezaustaviv – Ukrajina nastoji da preko arbitraže spase tranzit	10
IEA: Gas do 2040. ispred uglja kao drugi globalni izvor energije	11
Samit o dizelu: Sprečiti izvoz prljavih dizelaša za zapada na istok Evrope	11
Naftni majors i izazovi energetske tranzicije	12
Francuska vlada će pomoći siromšnijim građanima kod kupovanja goriva	12
Kako će izgledati hrvatska energetska strategija do 2030.	13
HEP ima kratak rok dobijanje besplatnih ETS jedinice	13
Albanija organizovala prvu aukciju za podršku OIE unutar Energetske zajednice	14
Crna Gora želi da ulaže u bugarsku nuklearku.	14

Evropski parlament usvojio ultrambiciozni energetski paket zakona

STRAZBUR - Evropski parlament usvojio je u utorak predloge obavezujućeg cilja za udeo obnovljivih izvora energije (OIE) u energetsom miksu unije u 2030. godini, kao i indikativni cilj za energetska efikasnost za 2030.

Novim direktivama paketa "Čista energija za sve Evropljane" omogućit će se proizvodnja obnovljive energije za sopstvenu potrošnju kao i skladištenje te prodaja viška energije. Građani će sopstveno proizvedenu energiju moći koristiti bez plaćanja poreza, a za energiju koju vrate u mrežu mogli bi primati i naknade.

"Evropa je često kritikovana da ne sluša zahteve i potrebe svojih građana, a danas možemo ponosno reći da ne samo da smo ih poslušali, nego smo nove energetske mere usmerili upravo na njih", izjavio je u ponedjeljak na plenarnoj raspravi jedan od izvestitelja, Hoser Blanco Lopes (José Blanco López) (S&D).

Direktive od članica EU zahtevaju i povećanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora na 32 posto do 2030. godine, kao i korišćenje najmanje 14 posto goriva za transport iz obnovljivih izvora. U Parlamentu su pozvali i na jasnije mere oko potpunog prestanka korišćenja štetnih biogoriva poput palmnog ulja do 2030. godine.

Kompromisom između predloga Komisije i Saveta, koji su bili predložili udeo od 30 posto energije iz OIE, i Evropskog parlamenta, koji je tražio 35 posto, energetska efikasnost u EU do 2030. godine mora se indikativno povećati za 32,5 posto. Povećanje efikasnosti jedan je od glavnih instrumenata za dekarbonizaciju, a novim predlozima, emisije gasova staklene bašte smanjile bi se na nivoe zadate Pariskim sporazumom iz 2015. godine.

Direktive nalažu cilj godišnjih energetska ušteda od 0,8 posto za razdoblje od 2021. do 2030. Jedna od obaveza direktiva za zemlje članice EU je i korišćenje mera povećanja energetske efikasnosti u cilju pomaganja onima pogođenima energetska

siromaštvom. "Poboljšanje energetske efikasnosti osiguraće bolji kvalitet života za one pogođene energetska siromaštvom. Za svaki postotak poboljšanja efikasnosti, tri miliona domova može biti pravilno obnovljeno, a sedam miliona ljudi možemo izvući iz energetska siromaštva," izjavila je britanska poslanica S&D-a, Theresa Griffin.

Komisija je paket mera "Čista energija za sve" donela krajem februara 2016. Usvojene direktive su četiri od osam zakonodavnih predloga tog paketa.

Trećim glasanjem poslanici su usvojili predlog rukovođenja Energetska unijom koji zahteva od svake zemlje članice da do kraja 2019. predstavi desetogodišnji integrisan nacionalni energetski i klimatski plan sa nacionalnim ciljevima, politikom i merama, a zatim novi na svakih deset godina.

Arijas Kanjete: Dogovorena polovina predloga iz paketa Čista energija

BRISSEL – Evropski komesar za klimatsku politiku i energiju, Migel Arias Kanjete rekao je da su „sada četiri od osam naših predloga iz paketa Čista energija za sve Evropljane u potpunosti dogovorena, što signalizuje da smo na pravom putu i da ćemo ispuniti naš zavet s početka mandata“.

„Naše ambiciozne obaveze ka čistoj energiji u Evropi i Pariskom sporazumu biće pretočene u realnost usvajanjem zakona poput ovih izglasanih danas,“ rekao je Arias i pozvao zemlje članice da pokažu sličnu ambicioznost i liderstvo kod podnošenja nacrtu Nacionalnih energetska i klimatska planova do kraja ove godine.

Kako ukinuti regulisane cene, a zaštititi “energetsku sirotinju”?

Evropska komisija je obnovila pritisak da postepeno ukine regulisane cene električne energije, tvrdeći da remete funkcionisanje tržišta i usporavaju prelazak na čistu energiju. Međutim, suočena sa otporom iz zemalja EU, izvršna vlast je sada ponudila kompromis zasnovan na zajedničkoj definiciji energetskog siromaštva u EU.

BRISEL - Evropska komisija je u sklopu svog zakonodavstva o čistoj energiji, koja je objavila u novembru 2016. godine, pristala na fazno ukidanje regulisanih cena energije koje su ispod visine proizvodnih troškova, kao i da "ohrabri države članice da uspostave putokaz za ukidanje svih regulisanih cena" .

Predloženi novi dizajn tržišta za električnu energiju "ima za cilj da obezbedi da cene snabdevača ne budu podložne bilo kakvoj javnoj intervenciji, osim kod opravdanih izuzetaka", kao što su pomoć najsiromašnijim domaćinstvima da plaćaju svoje račune za energiju. Rezonovanje Komisije je jednostavno: "Regulisanje cena može ograničiti razvoj efikasne konkurencije, obeshrabriti investicije i pojavu novih igrača na tržištu."

Osim toga, brzi pad tehnoloških troškova znači da je sve više potrošača sada u mogućnosti da smanji svoje račune za energiju drugim sredstvima - solarnim panelima na krovu, baterijama ili podizanjem energetske efikasnosti svojih domova.

Politički eksplozivna tema

Prema podacima Evropske osmatračnice za energetsko siromaštvo, 50 miliona domaćinstava u EU spadaju u kategoriju energetske sirotinje

Međutim ovo pitanje može stvoriti politički eksplozivne situacije, poput one u Bugarskoj 2013. godine kada je vlada morala da podnese ostavku nakon masovnih protesta zbog računa za električnu energiju. U EU, trinaest zemalja i dalje reguliše cene električne energije, tako da ukidanje te “socijalne” poluge neće biti lak zadatak. Poslednji put kada je Komisija to pokušala - pre više od jedne decenije - suočila se sa velikim otporom zemalja, predvođenih Francuskom, koja je posle Drugog svetskog rata uspostavila fiksnu cenu električne energije za sve potrošače.

"Regulisane cene energije uvedene su kada je elektroenergetski sistem počeo da se organizuje kao monopol, uz mogućnost da nameće visoke cene potrošačima ", kaže Pelerin Karlin (Pellerin-Carlin), koji rukovodi energetskim centrom u pariskom think-tank Institutu Žak Delor (Jacques Delors). „Danas”, dodaje on, “regulisane cene uglavnom favorizuju aktuelne igrače zadržavajući konkurente van tržišta električne energije, pa time smanjuju investicije u sektoru koji prolazi kroz period duboke transformacije, predvođene revolucijom obnovljivih izvora energije i decentralizovanom proizvodnjom električne energije.”

Ali paradoks je što regulisane cene mogu biti i otrovan poklon za energetske kompanije. "Kada se cene regulišu ispod proizvodnih troškova, to znači da energetska kompanija gubi novac i razlog da, na primer, francuski elektroenergetski kolos EDF ima masivna dugovanja," navodi Pelerin Karlin. „Štaviše, regulisane cene su beskorisne za zaštitu ugroženih potrošača i "skoro nikada ne dovode do malih računa za potrošnju energije", tvrdi on.

„Ranjivi potrošači“ u centru pažnje

Prvobitni predlog Komisije bio je da se, u periodu od pet godina, za sve potrošače ukinu regulisane cene električne energije, uz mogućnost produženja u određenim uslovima. Međutim, države članice EU su to odbacile u svom "opštem pristupu" predlogu Komisije, usvojenom u decembru 2017. godine. Evropski parlament je, sa svoje strane, glasao za petogodišnji rok kao opšte pravilo i rok od 10 godina za ugrožene potrošače, pa su u toku pregovori između ova tri segmenta EU.

Komisija je, kao kompromisno rešenje, ponudila dve opcije: ili novi 7-godišnji rok za regulisane cene namenjene samo "ugroženim potrošačima", ili bez vemenskog ograničenja za tu kategoriju definisanu kao „energetska sirotinja“. Predlog Komisije za energetske ugrožene potrošače ima za cilj da zadovolji brige kako zemalja branilaca institucije regulisanih cena, tako i onih poput Švedske, koja predvodi grupu zemalja koje vode kampanju za njihovo ukidanje.

Definicija energetske sirotinje bez rešenja

Međutim, pre bilo kakvog dogovora neophodno je pronaći definiciju za ranjive, odnosno socijalno ugrožene potrošače i to na nivou EU, zasnovanu na "zajedničkom indikatoru", koji trenutno ne postoji, kaže Komisija. "Korišćenje jasno iskazivih indikatora je jedini način da se razgraniče važne razlike među zemljama članicama EU u pogledu nivoa energetske siromaštva", navode u Komisiji.

Prema podacima Komisije, računi za energiju kretali su se od 500 do 2.300 evra po domaćinstvu u 2015. godini. Najsiromašnija domaćinstva potrošila su, u proseku, izdvajala godišnje 870 evra na električnu energiju, gas ili grejanje u EU, što predstavlja oko 10,4 odsto njihove ukupne potrošnje. Pri tom najsiromašnija domaćinstva u Švedskoj izdvajaju samo 3% iz ukupnih troškova za energiju, dok je u Slovačkoj ovaj udeo iznosio više od 23%.

Raspravu na evropskom nivou komplikuje činjenica da je socijalna politika nadležnost države članice, gde EU nema gotovo nikakvo pravo uplitanja. Zemlje EU su došle do sopstvenih definicija energetske siromaštva kako bi identifikovale koja domaćinstva imaju pravo na socijalnu pomoć. Bilo kakve promene u definiciji mogle bi stvoriti društvene pretese, na šta ne bi lako pristala ni jedna vlada. Međutim, "neophodni su dodatni kvantitativni kriterijumi definisani na nivou EU", tvrdi Komisija, i sugerise kao moguće indikatore kombinaciju "niskog nivoa prihoda sa visokim troškovima energije i lošom energetske efikasnošću".

Slabljenje otpora?

Otpor ukidanju regulisanih cena očekuje se prvenstveno u Francuskoj, Mađarskoj i Bugarskoj, koje iz različitih razloga podržavaju veću ulogu vlade u energetskim pitanjima. "Francuska je više posvećena principu javnih usluga nego druge države", kaže Kristin Revo (Christine Revault), francuski poslanik iz grupe socijalista i demokrata (S & D) u Evropskom parlamentu, ukazujući na to da je odbrana regulisanih cena energije pitanje principa za Pariz. „Iza debate o regulisanim cenama energije“, ona kaže, „veće pitanje je definisati šta bi trebalo da spada u javne usluge. Čim nestanu regulirane tarife, više neće biti nikakvih zaštitnih mera protiv povećanja cena,“ upozorava ona i dodaje da će francuski socijalisti odbaciti bilo koji oblik vremenskog ograničenja za zaštitu ugroženih potrošača.

Ipak, ukidanje regulisanih tarifa energije više nije tabu tema među francuskim konzervativcima, koji su bili ujedinjeni sa svojim socijalističkim kolegama po tom pitanju. "Nestajanje regulisanih tarifa, pod uslovom da se postepeno odvija, bi na kraju moglo doneti privlačnije cene za naše sugrađane i zadovoljiti potrebu za fleksibilnošću na tržištu električne energije", kaže za Euractiv, Fransoaz Grosetet (Françoise Grossetête), francuski poslanik iz konzervativne stranke Republikanaca u Evropskom parlamentu.

Drugi, u međuvremenu, upozoravaju da se energetska siromaštvo manipulativno koristi kako bi se sačuvao status quo i odložio kraj regulacije cena. "Države članice se kriju iza regulisanih tarifa kako bi se izbegla rasprava o drugim pitanjima koja se tiču subvencija", kaže Klemens Hutin (Clémence Hutin), iz organizacije Europe of Friends of the Earth. "Čiste cene ne postoje: još uvek postoje brojne subvencije za fosilna goriva, nuklearnu energiju itd," ističe ona.

Pelerin Karlin navodi da se energetska siromaštvo ne može rešiti regulisanim tarifama koje važe za kompletno stanovništvo, uključujući za zagrevanje bazena bogataša i dodaje da je efektivnije rešenje za smanjenje računa za energiju kombinacija poboljšanja energetske efikasnosti zgrada i postavljanja obnovljivih izvora energije, poput solarnih panela i mini vetrogeneratora na samim kućama i zgradama.

Energetski analitičari u Briselu kažu da je ovo pitanje do te mere politizovano da je moguće da se sporazum neće pronaći ni na poslednjem ovogodišnjem trijalogu o dizajnu evropskog tržišta električne energije, zakazanom za 5. decembar.

Studija o uticaju klimatske politike na vrednost kompanija

BRISEL – Kompanije iz sektora za intenzivnim emisijama ugljendioksida koja ne uspevaju da pravilno prepoznaju potrebu smanjenje emisije, mogu očekivati da dožive suštinsko smanjenje vrednosti svoje imovine, odnosno akcija, kada klimatski rizik dobije ispravnu procenu na tržištu", rekao je Mingju Fang, vodeći autor nove studije koju je pripremio kanadski **Univerzitet Waterloo**.

"Preciznije rečeno, za tradicionalni energetski sektor takva devaluacija će verovatno početi sa smanjenjem mogućnosti iskorišćavanja (bilansiranih) rezervi nafte zaoštavanjem propisa o zaštiti životne sredine, u sklopu globalnog napora za ublažavanje efekata izazvanih klimatskim promenama," navodi Fang. Ove kompanije mogu se suočiti sa situacijom da veliki delovi njihovih rezervi (nafte) ostanu neiskorišćeni za potencijalne ekonomske dobitke."

Globalna borba za suzbijanje klimatskih promena utiče na investicione portfelje kroz dva kanala, navodi se u studiji: Direktno, tako što uvećava fizički rizik vezan za vremenske prilike na nepokretnu i infrastrukturnu imovinu, što se ilustruje kroz povećanje tržišnog rizika kapitala smeštenog u klimatskim osetljivim regionima. Indirektno, kroz strožije propise o zaštiti životne sredine i veće troškove emisije CO₂, što će dovesti do pada vrednosti u industrijama sa intenzivnim emisijama ugljenika.

Ovaj indirektni uticaj klimatskih promena na investicije efektivno će se pretvoriti u politički rizik koji utiče na određene segmente imovine, što se obično naziva rizikom ulaganja, navodi Fang.

Nemački Zeleni predlažu EU porez za najveće emitere CO₂

BERLIN – Šest meseci uoči evropski izbora, nemačka Partija zelenih formalno je usvojila svoj manifest u kome se zalaže za povećanje oporezivanja korporacija koje najviše emituju gasove efekta zelene bašte (greenhouse gases - GHG). U manifestu se zahteva uspostavljanje donje granice poretka na ugljendioksid za elektrane širom Evrope. Usvojen je, pored ostalog, i predlog opšteg EU poreza na industriju za proizvodnju jednokratno upotrebive plastike.

Nemački Zeleni su najpopularnija pro-ekološka partija na svetu i trenutno su, na osnovu anketa, na drugom mestu popularnosti u toj zemlji, iza konzervativaca kancelarke Angele Merkel.

Renesansa nemačkih TE na ugljal

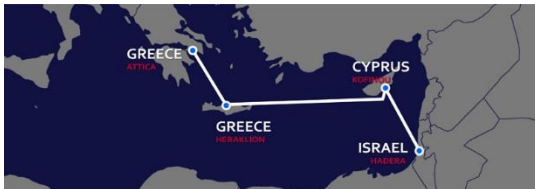
BERLIN – Nemačke termoelektrane na ugljal nalaze se u periodu obnovljenog ekonomskog prosperiteta, pa čak i najstarije, najmanje efikasne jedinice te zemlje zarađuju novac u 2019. godini, uz podsticaj povoljnijih cena uglja i ugljendioksida, pokazali su podaci **S & P Global Plattsa**.

Cene uglja u Evropi za isporuke za narednu godinu, koje su u oktobru dostigle vizionu od 100 dolara/tona, pale su na 86,25 dolara/mt do prošle srede, pokazuju podaci Plattsa. Nasuprot tome, cene za godinu unapred ostaju oko Eur24/MWh, podržane hladnijim vremenskim prognozama za kraj novembra.

U međuvremenu, cene dozvole za emisije tone CO₂ (EUA) su pale ispod 19 evra po toni prošle nedelje. EUA su u septembru dosegle vrhunac sa cenom iznad Eur25/mt.

Brisel pokušava da pokrene projekat Evroazijskog interkonektora

BRISEL – Evropska komisija je u podmaklim pregovorima između strana zainteresovanih za realizaciju Evroazijskog interkonektora, Projekta od opšteg interesa (PCI) za EU, kojim bi se izgradio „energetski most“ između dva kontinenta i istovremeno, preko tog najdužeg podmorskog kabla na svetu, povezao elektroenergetske prenosne mreže Grčke, Kipra i Izraela, saznaje **Euractiv**.

Projekat bi se realizovao u tri faze: interkonekcijama od grčke Atike do Krita, od Krita do Kipra i od Kipra do Izraela. Problem je, međutim, neočekivano izbio u pregovorima oko realizacije prve faze projekta koji su zapali u ćorsokak, a **Euractiv** nije uspeo da dobije bilo kakav komentar od Evropske komisije, koja ne želi da upire prstom ni na jednu stranu kako ne bi dodatno pogoršala situaciju.

Kako prenosi ovaj portal, problem je izbio između grčkog nezavisnog elektroenergetskog operatora ADMIE i kompanije Euroasia, koja rukovodi realizacijom projekta oko udela u poslu, pitanja finansiranja i izbora podizvođača radova za sekciju od Grčke do Kipra.

Novi plan je da se interkonektor izgradi do 2022. godine, umesto prvobitnog roka do kraja 2020.

Neke brojke:

- 1.518 KM** – Najduži interkonekcionni kabl na svetu
- 2.000 MW** – Dovoljno da podmiri potrebe 3 miliona domaćinstava za električnom energijom
- 3.000 metara** – Najdublja tačka (i na svetu) na kojoj će kabl biti položen u Mediteranskom basenu
- 4 konvertorske stanice** – U Izraelu, na Kipru, na Kritku i u Atiki kod Atine sa multiterminalnim sistemima

Ističe vreme za dogovor o ukidanju mehanizama kapaciteta

BRISEL - Dok trostrani pregovori o novom tržištu električne energije u EU ulaze u ključnu fazu, blok se suočava sa lakmus testom za kredibilitet svojih klimatskih ambicija. Sa samo još dve preostale runde pregovora, sudbina subvencija za elektrane na uglj još uvek nije zapečaćena dok se COP24 približava, piše za Euractiv Joana Flisovska (Joanna Flisowska), koordinator za politiku uglja u Mreži za klimatske akcije (CAN) Evrope.

Reforma dizajna tržišta električne energije, a posebno novih pravila za mehanizme kapaciteta, ulaze u poslednju fazu sa dva preostala pregovaračka sastanka predstavnika Evropskog parlamenta, Saveta ministara i Evropske komisije. Očekuje se da odluče da li će ukinuti subvencije za termoelektrane na uglj putem takozvanih mehanizama kapaciteta ili nastaviti praksu još jednu deceniju.

Da bi se ograničilo finansiranje za najvećih zagađivača među elektranama, Evropski parlament podržao je predlog Evropske komisije da se od 2025. godine isključe TE koje emituju više od 550 grama CO₂ po kWh iz sistema mehanizama kapaciteta. Međutim neke vlade, uključujući posebno Poljsku, lobiraju protiv ovog stava, pa je trenutna pozicija Saveta Evrope da se odloži primena „pravila 550“ do 2035.

Flisovska navodi da su mehanizmi kapaciteta, čiji je cilj da obezbede stabilnost snabdevanja finansiranjem održavanja termoelektrana (mahom na uglj) u režimu dežurnih vatrogasaca, spremnih da se u kratkom roku aktiviraju u kriznim situacijama nestašice, postali najveći pojteinačni sistem subvencionisanja elektrana, opterećujući tako energetske račune građana EU sa skoro 58 milijardi evra godišnje.

Evropski sud anulirao odobrenje Komisije za britansko tržište kapaciteta

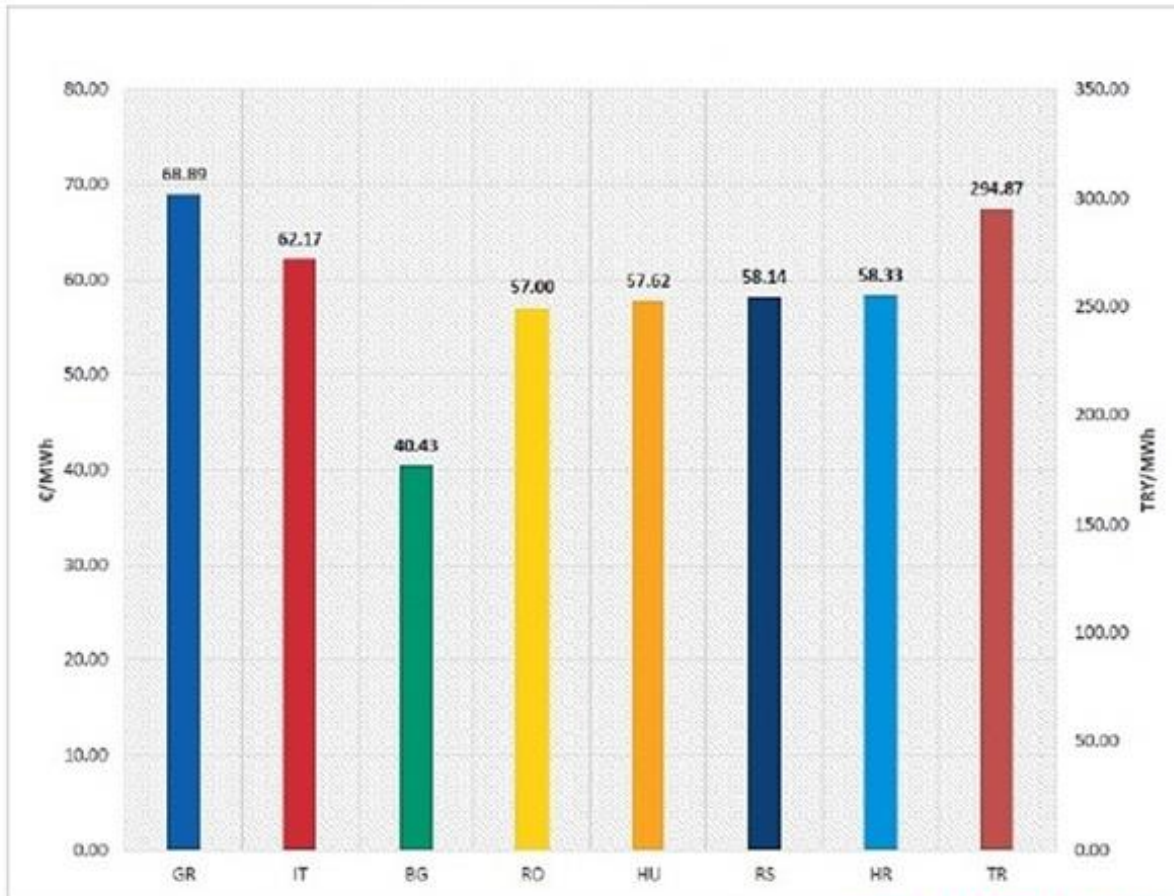
LUKSEMBURG - Opšti sud Evropske unije poništio je odobrenje koje je Evropska komisija u julu 2014. dala modelu mehanizama kapaciteta koje primenjuje Velika Britanija, ocenjujući da ga nije dovoljno ispitala pre te odluke. Ova odluka efektivno obustavlja organizaciju budućih aukcija za mehanizme kapaciteta u Britaniji, koja je najavila žalbu.

Cene kliringa na tržištu električne energije – Nedelja: 5-11 novembar

Cene kliringa na tržištu električne energije €/MWh – nedeljni nivo

Prosečne cene u nedelji

Preuzeto iz IENE Energy Weekly Report

EU: Investicione firme moraju saopštiti klijentima klimatske rizike u investicijama

BRISEL – Komitet za ekonomska i monetarna pitanja Evropskog parlamenta odlučio je da će investicione firme od sada morati da osiguraju da njihovi klijenti budu informisani o rizicima vezanim za njihove projekte koji mogu naneti štetu životnoj sredini. Uredba "postavlja temelje za okvir EU koji postavlja pitanja zaštite životne sredine, socijalnih pitanja i upravljanja

(ESG) u srce finansijskog sistema", navodi se u dokumentu pod nazivom "Obelodanjivanja koja se odnose na održive investicije i rizike održivosti". Zemlje članice EU sada moraju da se saglase da implementiraju ove propise.

Evropska komisija ocenjuje Direktivu o proceni industrijskih emisija

BRISEL - Evropska komisija je 6. novembra pokrenula procenu Direktive o industrijskim emisijama (IED). Ova evaluacija trebalo bi da pokaže kako pomenuta EU pravila rade i da li donose koristi javnosti i industriji. Procena je pravovremena jer će do 2020. godine većina zahteva za smanjenje emisije prema IED biti revidirana ili elaborirana putem referentnih dokumenata (BREF) za svaku vrstu industrije, koja daju smernice za odabir najboljih raspoloživih tehnika (BAT – Best Available Techniques). Većina zaključaka o BAT će, takođe, biti usvojena i znatno više od polovine IED instalacija će imati rezultate pregleda njihovih dozvola. Sledeći izveštaj Komisije o implementaciji IED-a trebao bi biti 2019. godine i uključuje se u evaluaciju.

Evropski bankar: Klimatske promene će kako-tako pogoditi monetarnu politiku

FRANKFURT - Bez obzira na to da li će čovečanstvo uspeti ili ne da zadrži porast globalnih temperatura na podesivim nivoima, centralne banke će pre ili kasnije biti pozvane da deluju, rekao je Benoa Kere (Benoît Cœuré), član Izvršnog odbora Evropske centralne banke (ECB). U svakom slučaju, "makroekonomske posledice (klimatskih promena) će po svoj prilici biti velike", upozorio je on. Ako ostane neprocenjene, klimatske promene "mogu dodatno iskomplikovati tačnu identifikaciju šokova", kao što su poplave, oluje i drugi ekstremni vremenski događaji, koji utiču na inflaciju. "Suše i toplotni talasi često dovode do nedostataka useva, izazivajući rast cena hrane", rekao je Kere, dok "uragani i poplave uništavaju proizvodne kapacitete, čime se povećavaju ulazne i izlazne cene", prenosi **Euractiv**.

Severni tok 2 nezaustaviv – Ukrajina nastoji da preko arbitraže spase tranzit

VAŠINGTON – Uprkos dve neotklonjene neizvesnosti, mega projekat gasovoda Severni tok 2 deluje da nezaustavivo ide ka realizaciji, morao je da konstatuje u ovonedeljnoy analizi **The Jamestown Foundation (JF)**, jedan od ključnih vašingtonskih instituta zaduženih za praćenje i analizu ruske energetske strategije, posebno u Evropi.

Prva nepoznanica po projekat i investitore predstavlja oklevanje Danske da dozvoli postavljanje cevi u njenoj teritorijalnim vodama, za šta konzorcijum koji gradi gasovod ima rešenje u „zaobilaznici“ tog dela u eksteritorijalnim vodama Baltika, doduše uz uvećanje troškova investicije.

Druga neizvesnost je pretnja uvođenja američkih sankcija evropskim kompanijama iz konzorcijuma Nord Stream AG, pri čemu je teško upuštati se u prognoze kao i kod svake odluke koju donosi američki predsednik Trump.

Ukrajina svesna da će gasovod biti izgrađen

Uprkos svemu, Ukrajina sumnja da se može praktično suprotstaviti izgradnji druge faze gasovoda kojim će transport gro ruskog gasa preko te zemlje do Evrope postati praktično irelevantan. Vlasti u Kijevu se stoga već pripremaju za taj najgori mogući scenario, piše u analizi JF-a. Prošle nedelje je, uostalom, generalni direktor ukrajinskog Naftogaza, Jurij Vitrenko priznao da je „već nemoguće zaustaviti gradnju Severnog toga dva“, nazivajući jalovim pokušaje da se posle toga održi tranzit kroz Ukrajinu.

Samim tim Kijev se odlučio da primeni dvosmerni pristup u svojim odnosima sa Gaspromom. Na domaćem frontu, Ukrajina je, kako je 10. novembra javio **Ukrinform**, već značajno podigla kapacitete skladištenja prirodnog gasa injektiranjem velikih količina u podzemna skladišta. S druge strane, na globalnoj sceni, vrši pritisak na Gasprom preko međunarodne arbitraže kako bi kompenzovala gubitke od tranzita. Ova druga taktika je počela da daje određene rezultate, konstatuju analitičari vašingtonskog instituta.

Ozbiljan udar kreditnom rejtingu Gasproma

JF se poziva pri tom na finansijske izveštaje Gaspromove podfirme u Luksemburgu, prema kojima sud u Švajcarskoj naredio kompanijama Severni tok i Severni tok dva da obustave bilo kakva plaćanja Gaspromu, zasnovano na odlukama Stokholmskog suda iz decembra prošle i februara ove godine. Kako je u ponedeljak preneo ruskim portal **RT**, radi se o „ozbiljnom udaru na kreditni rejting Gasproma, pošto kompanija aktivno nastoji da prodajom dugovanja prikupi sredstva za svoje multimilijarderske infrastrukturne projekte. Vitenko je napomenuo da Naftogaz planira da pokrene nove arbitražne sporove protiv Gasproma u vrednosti 12 milijardi dolara, ukoliko se ruski gasni kolos odluči na opciju da zaobiđe Ukrajinu kada 31. decembra 2019. istekne njihov postojeći dugoročni ugovor, prenosi **Interfax** 12. novembra.

Predstavnici kompanija Wintershall, Shell, Nord Stream 2 AG, Gasprom, ENGIE, Uniper i OMV potpisuju ugovor o finansiranju gasovoda Severni tok 2, aprila 2017.

IEA: Gas do 2040. ispred uglja kao drugi globalni izvor energije

LONDON – Prirodni gas bi trebalo da do 2030. godine pretekne uglj na mestu drugog najvećeg izvora energije u svetu, kao posledica zaoštavanja globalne klimatske politike i rasta korišćenja utečnijeg prirodnog gasa, saopšteno je u utorak iz Međunarodne agencije za energiju (IEA).

Agencija u novom Svetskom energetskom pregledu (World Energy Outlook - WEO) za 2018 procenjuje da će potrošnja energije porasti za više od četvrtine između 2017. i 2040., ako se uveća energetska efikasnost, dok će u suprotnom taj rast biti dvostruko veći.

Globalna potrošnja gas rašće za 1,6 odsto godišnje do 2040. i biće 45% veća nego što je to danas slučaj, stoji u WEO. Procene su zasnovane na Agencijinim „Novim političkim scenarijima“, gde se uzimaju u obzir zakoni i politike smanjenja emisija štetnih gasova i borba protiv klimatskih promena. Analitičari IEA takođe računaju na povećanje efikasnosti, odnosno smanjenje potrošnje goriva i druge faktore, prenosi Reuters. „Prirodni gas je najbrže rastuće fosilno gorivo u Novim scenarijima, sa procenom da će preteći uglj do 2030. i biti drugi najveći izvor energije u svetu posle nafte,“ stoji u Pregledu. IEA takođe računa da će Kina, koja je već najveći uvoznik nafte i uglja u svetu, postati i najveći uvoznik prirodnog gasa sa neto uvozom na nivou onog koji će sve zemlje Evropske unije imati 2040.

Globalna potrošnja električne energije uvećavaće se za 2,1 odsto godišnje, prvenstveno rukovođena potrebama rastućih ekonomija. Električna energija zahvatiće četvrtinu ukupne potrošnje energije kod finalnih potrošača i industrije do 2040., stoji u izveštaju IEA. Ugalj i obnovljivi izvori energije će bukvalno zameniti mesta u elektroenergetskom proizvodnom miksu. Udeo uglja se procenjuje da će pasti sa sadašnjih 40 odsto u ukupnoj proizvodnji električne energije na četvrtinu do 2040., dok će obnovljivi izvori energije premašiti 40 odsto, sa sadašnjih 25 odsto.

Emisije ugljen-dioksida vezane za energiju će nastaviti da rastu - sporo ali stabilno do 2040. godine. Sa nivoa iz 2017. Godine, emisije CO2 će porasti za 10% na 36 gigatona u 2040. godini, uglavnom usled rasta potrošnje nafte i gasa.

Ova putanja "daleko od koraka" kojim naučnici kažu da bi trebalo da se kreće kako bi se svet izborio sa klimatskim promenama, navodi se u izveštaju.

Samit o dizelu: Sprečiti izvoz prljavih dizelaša za zapada na istok Evrope

BRISEL –Evropski samit o dizelu, održan prošle nedelje u Briselu u organizaciji udruženja evropskih gradova EUROCITIES, Evropskog saveza javnog zdravlja (EPHA) i ekološke NVO Transport i životna sredina (T&E), pozvao države članice Evropske unije i EU da bez odlaganja preduzmu pet konkretnih akcija:

- Očistite 43 miliona postojećih prljavih dizel vozila u svim državama članicama kao politički prioritet za Evropu i podrže promociju novih čistijih vozila;
- Spreče prodaju i korišćenje „prljavih dizelaša“ sa zapada na istok
- Osigurati da sva popravljena dizel vozila prolaze kroz nezavisne testove u realnim okolnostima kako bi se proverile emisione performanse
- Stvoriti "EU Fond za čisti vazduh (EU Clean Air Fond) u kome bi značajan finansijski doprinos dala sama industrija.
- Ojačati zakonodavstvo na evropskom nivou o emisijama iz vozila i pravila ispitivanja; podstaknuti modalnu smenu i ulagati u infrastrukturu na nacionalnom nivou

Karikatura preuzeta sa Caglecartoons.com

Naftni majors i izazovi energetske tranzicije

LONDON – Naftne kompanije mogu da se opredele da vode tranziciju ka nisko-ugljeničnoj energiji, ili da usporavaju taj proces. Jedno novo istraživanje, naime, pokazuje da su evropske naftne kompanije, za razliku od američkih konkurenata, sklonije prvoj opciji, pa se na vreme i bolje pripremaju za izazove i rizike koje po njihove tradicionalne poslove koje donosi tranzicija ka čistoj, odnosno čistijoj energiji, piše *Financial Times*.

Ekološka organizacija Carbon Disclosure Project (CDP), sa sedištem u Londonu u istraživanju pod naslovom „Iza ciklusa“ (Beyond the Cycle), analizira praksu 24 vodeće svetske naftne kompanije vezano za prilagođavanje svoje poslovne strategije rizicima koje donosi globalna borba protiv klimatskih promena.

FT prenosi da su trenutna investiranja u obezbeđenje, vrednosti poslova kompanija od pomenutih rizika minimalna i u celini u ovom sektoru zahvataju tek 1,3% kapitalnih izdvajanja (capex) tih kompanija.

Prema izveštaju CDP-a, evropske kompanije su na vrhu ove liste, predvođene norveškim Equinor-om (bivšim Statoilom), koga slede francuski Total, anglo-holandski Royal Dutch Shell i italijanski Eni. Equinor, recimo, planira da izdvoji 15% svog capex-a u nova energetska rešenja do 2030, sa sadašnjih oko 7%.

Evropski naftni majors, inače, zahvataju 70% ukupnih obnovljivih energetskih (OIE) kapaciteta u naftnoj privredi i rukovode bezmalo svim u ovom trenutku pokrenutim OIE projektima. Na dnu lestvice CDP-a su kineski CNOOC, ruski Rosnjeft i američki Marathon Oil.

"Nisko-ugljenične tehnologije i regulatorne promene narušavaju utvrđeni poredak u energetskej privredi", kaže Luke Fletcher iz CDP-a. "Kompanije se sada suočavaju sa sve većim pritiskom svojih akcionara da sagledaju (strategije poslovanja) iza trenutnog ciklusa i dugoročno obezbede vrednost (uloženih sredstava)."

Francuska vlada će pomoći siromašnijim građanima kod kupovanja goriva

PARIZ - Francuska vlada najavila je u sredu niz mera pomoći porodicama slabijeg imovinskog statusa kako bi osujetila najavljene proteste zbog poskupljenja goriva. U proteklih godinu dana akcize na dizel porasle su oko 23 odsto, a one na standardna goriva 15 odsto.

Litar dizela trenutno košta 1,51 evro, najviše od početka 2000-ih. Povećanje cena dizela izazvalo je buru nezadovoljstva u ruralnim područjima i manjim gradovima, uz pretnje blokade lokalnih saobraćajnica i autoputeva ove subote.

Premijer Eduar Filip (Edouard Philippe) je prošle srede uoči masovnih protesta zbog poskupljenja goriva u Parizu (foto) i drugim delovima Francuske, odbacio mogućnost odustajanja od najavljenog povećanja poreza na dizel goriva ali je obećao pomoć domaćinstvima slabijeg imovinskog statusa. Premijer je najavio da će subvencije za potrošnju energije ubuduće dobijati 5,6 miliona domaćinstava, u odnosu na dosadašnjih 3,6 miliona.

Država će također socijalno ugroženim domaćinstvima udvostručiti naknadu za zamenu i uništenje starih vozila koja zagađuju čovekovu okolinu i proširiti je na ukupno milion vlasnika takvih vozila u periodu od pet godina. Najavljuju i poreske kredite za one koji vozila u velikoj meri koriste za rad.

Kako će izgledati hrvatska energetska strategija do 2030?

ZAGREB – Hrvatskoj javnosti su 11. novembra predstavljene podloge za novu energetska strategiju te zemlje do 2030. sa pogledom na 2050., tzv. Zelena knjiga koju je izradio Energetski institut Hrvoje Požar. Energetska tranzicija mogla bi se odvijati u jednom od dva prezentovana scenarija u kojima dominiraju obnovljivi izvori energije (OIE) sa udelom od 32% u ukupnoj potrošnji energije do 2030. i 52% do 2050. (u ubrzanom scenariju energetske tranzicije), odnosno 46% u tzv. scenariju 2 do sredine veka.

Ukupna potrošnja energije trebalo bi da opada zbog primene mera energetske efikasnosti, ali će finalna potrošnja električne energije, kao dominantna u budućnosti, nastaviti da raste zbog elektrifikacije saobraćaja.

Prema scenariju 2 do 2030. predviđa se izgradnja 1.360 MW vetroelektrana, odnosno 770 MW fotonapona, dok je scenario 1 predviđao 1.600 MW VE i 1.000 MW fotonapona.

Prema relativno niskoj ceni el. energije iz proleća (cca 40 eura/MWh), koja je korišćena za analizu isplativosti ulaganja u pojedine izvore, pokazuje se da su kratkoročno i dugoročno praktično jedino isplativa ulaganja u OIE, uz ogradu da treba pratiti kretanje cene dozvole za emisije CO₂, koje utiču na isplativost elektrana na fosilna goriva.

Ne računajući eventualne mere podsticaja, u scenariju 1 do 2050. u proizvodnju energije bi trebalo investirati 9,18 milijardi evra ili 300 mil. evra godišnje, odnosno 7,1 milijardu evra ili 235 mil. evra godišnje prema scenariju 2.

Prema optimističkom scenariju, koji se već nametnuo kao kontroverzan, godišnje bi na mrežu trebalo dodavati 350 MW nove snage! Tome bi trebalo dodati i ogromna ulaganja u prenos (7-14 mlrd. kn do 2050) i distribuciju energije (cca. 1 mlrd. kn godišnje u oba scenarija). Izlazak iz pogona TE Plomin 2 predviđa se za 2040., TE na lož ulje (koje već ionako ne rade) izaći će 2025., a izlazak NE Krško predviđa se za 2045., dok se revitalizacija TE Plomina 1 ocenjuje kao neisplativa. U periodu do 2050. Hrvatska bi trebalo da samostalno pokriva svoje potrebe za električnom energije, bez da izvozi viškove.

Nešto optimističnija slika prikazana za sektor gasa i nafte. Naime, smatra se da će potrošnja gasa i tekućih derivata u posmatranom periodu stagnirati, a analitičari u Hrvatskoj smatraju nerealnom procenu da će već za šest godina zemlja obrnuti trend snažnog pada proizvodnje gasa iz sopstvenih izvora kroz nova istraživanja.

Energetika-net neslužbeno saznaje da bi Strategija energetske razvoja trebalo da bude usvojena u prvom kvartalu 2019.

HEP ima kratak rok dobijanje besplatnih ETS jedinice

ZAGREB – Hrvatska elektroprivreda (HEP) ima značajan potencijal i vrlo malo preostalog vremena za dobijanje podsticaja za modernizaciju postrojenja u vidu besplatnih ETS jedinica, rečeno je na jednom prošlonedeljnom energetske skupu u Zagrebu.

Stručnjaci HEP-a saopštili su na skupu rečeno da se očekuje da će krajem razdoblja 2021-2030. cena tone emisijske jedinice iznositi oko 35 evra. HEP-ov udeo u ukupnim hrvatskim emisijama iznosi 13% odnosno 0,07% ukupnih evropskih emisija CO₂.

Obveznicama ETS sistema na raspolaganju su četiri fonda za olakšano prilagođavanje u tom periodu. Hrvatska može očekivati pristup tzv. Fondu za solidarnost u kojem je na raspolaganju 237 miliona evra vrednih dozvola za emisije i posebno Fondu za modernizaciju postrojenja kroz ulaganje u energetska efikasnost i OIE, a rok za prijavu projekata za fond koji 100% finansira projekte besplatnim ETS emisijama je vrlo kratak - tek do kraja juna 2019., rečeno je na skupu.

Crna Gora želi da ulaže u bugarsku nuklearku

PODGORICA - Crna Gora je zainteresovana da investira u nuklearnu elektranu u Bugarskoj, kazala je ambasadorica u Sofiji Snežana Radović, tokom prošlonedeljnog sastanka sa bugarskom ministarkom energetike Tamenuškom Petkovom.

Bugarska nacionalna televizija (**BNT**) javila je da je Petkova obavestila ambasadorku o proceduri za izbor investitora za nuklearno NE Belene, koja uključuje mogućnost za manjinsko učešće velikih industrijskih i drugih potrošača struje iz Bugarske i susednih zemalja. Radović je kazala da je ta opcija zanimljiva za Crnu Goru, preneo je bugarski javni servis.

Njihov sastanak, navodi BNT, nastavak je pregovora bugarskog i crnogorskog premijera Bojka Borisova i Duška Markovića koji su održani u septembru. Borisov je tom prilikom kazao da ga zanima prenos struje preko Crne Gore (podmorskim kablom) do Italije, "jer Bugarska ima dva nuklearna reaktora i spreman teren za gradnju nuklearke".

"Predložio sam da napravimo mešovitu kompaniju, možda uz neko simbolično učešće, u izgradnji naše nuklearke. Možda i sa kolegama iz Srbije, da bismo prenosili tu energiju naravno i prema Italiji na bazi onoga što vi gradite sa Italijom", poručio je tada Borisov.

Bugarska vlada je na proleće zatražila od parlamenta da ukine zabranu na razvoj tog 10 milijardi evra vrednog projekta, nakon šest godina od njegovog otkazivanja. Bugarska je 2012. godine otkazala projekat nuklearne elektrane snage 2.000 megavata nakon neuspelog pokušaja da pronade investitore, prenosi **Reuters**

Albanija: Prva aukcija za podršku OIE unutar Energetske zajednice

BEČ - Albanija je uspešno sprovela prvu ikada organizovanju aukciju sa podršku obnovljivoj energiji unutar regiona obuhvaćenog ugovornim stranama Energetske zajednice, **saopšteno** je iz sekretarijata EnZ. Ministarstvo energije Albanije saopštilo je da je na organizovanoj aukciji izabralo konzorcijum predvođen Indijskom elektroenergetskom korporacijom za izgradnju solarnog parka kapaciteta 100 MW, u vrednosti 70 miliona evra u oblasti Akerni, blizu jugozapadne luke Valona.

Direktor sekretarijata EnZ Janez Kopač je pozdravio organizaciju prve aukcije za podršku obnovljivim izvorima energije u Albaniji i izrazio nadu da će ovu praksu pratiti i sve druge ugovorne strane. „Aukcije za obnovljivu energiju omogućavaju konkurentne procedure izbora za dobijanje podrške, što rezultira nižim cenama obnovljive energije i donosi jasnu